

Open je deuren voor de Geest

© Carmelitana Gent 2010

Oorspronkelijke titel: Ouvrir la porte à l'Esprit.

Première partie: À la rencontre de l'Esprit-Saint.

Oorspronkelijke uitgever: © Editions du Cerf, Paris, 2007

Vertaling: Zr. Wendelien Bara, Abdij O.L.V. van Koningsoord, Arnhem,
Nederland

Omslagontwerp & opmaak: Press Point Merelbeke

Druk: Verraes, Heule

ISBN 9789076671772

Wettelijk Depot: D/2010/0770/04

NUR 711 - 770

Simone Pacot

Open je deuren voor de Geest

CARMELITANA

INHOUD

Voorwoord	1
Hoofdstuk 1	
Wie is de Heilige Geest?	7
Waar komt hij vandaan?	7
Tot de Geest bidden en/of leven in de Geest?	8
De Heilige Geest loven en tot hem bidden...	8
... en leven uit, door, in de Geest	8
De Heilige Geest in de Bijbel	10
De Heilige Geest in het Oude Testament	10
De Heilige Geest in het Nieuwe Testament	11
De nieuwe tempel van God	11
De belofte	12
Pinksteren	13
Hoe komt de Geest de mens binnen?	15
Ons Pinksteren	16
Oriëntatiepunten	18
God schepper	18
Jezus Christus	20
De Heilige Geest	21
De mens, zijn plaats, zijn taak	28

De gaven van de Heilige Geest	30
De Heilige Geest is wezenlijk “de gever”	30
De gaven van de Heilige Geest	31
Hoe ging Jezus om met de gave van de Geest?	32
Hoe gaan wij om met de gave van de Geest?	33
Een dynamiek van groei	34
Hoofdstuk 2	
De aankondiging	39
De aankondiging	39
De verschillende fases van de aankondiging aan Maria	41
Wat kan de aankondiging voor ons betekenen?	41
Het bezoek van de engel	43
De ontmoeting tussen de engel en Maria	43
Het bezoek van de engel in ons leven	43
Het “ja” van Maria. De actieve aanvaarding	46
Instemming, keuze	46
Het “ja” van Maria. Haar aanvaarding	47
Ontvangen	49
De ontvangenis en de geboorte van Christus in ons	49
Naar wat in onszelf verwijst het begrip “ontvangenis” ons?	49
Hoe kunnen we een handeling, een project ontvangen in de geest?	51
Hoofdstuk 3	
De stille wenk van de Geest. Het antwoord van de mens	65
De stille wenk van de Heilige Geest	65
De Heilige Geest stelt de mens voor zijn grond voor hem te openen	65

Het antwoord van de mens	66
Ontwaken	67
Verlangen	67
Kiezen	67
Zich in waarheid bevragen	68
Het specifieke karakter van het leven in de Geest	69
Wie zoekt, vindt	71
De stille wenk is voor iedereen	72
De Geest vormt alleen de mens die ernaar verlangt	72
De vreugde van de stille wenk en zijn betekenis	73
Op weg gaan. Een poging wagen	74
Het traject	74
Bidden tot de Geest en bij deze beweging blijven of met hem leren leven? Dat is de eerste taak	75
Dienaar van de Geest in de wereld worden.	
Dat is de tweede taak	75
Hoe kunnen we aan het traject beginnen? Openen	76
Voor wie openen?	76
De oproep horen	77
Wat betekent “openen”?	78
Nauwkeurig benoemen wat men voor de Geest opent	81
Weerstand	81
Is het nodig dat men een traject van waarheid over zichzelf doorlopen heeft om in de Geest te leven?	82
Een parcours van menswording	83
De wegen van innerlijke vrijheid	83
Hoofdstuk 4	
De zendingen van de Heilige Geest	87
De Geest is de grote leraar	87
De theologische en geestelijke onwetendheid	89
De overgang van het mentale naar het vitale	92
Liefde en waarheid	97

De Heilige Geest is de innerlijke gids van de mens die hem erom vraagt (Joh 14, 18)	100
De innerlijke gids	100
Hoe de Geest werkt binnen in de mens	104
Geestelijke onderscheiding. Vertrouwd raken met de bewegingen van de geest	104
Wat gebeurt er met de vrijheid, de identiteit van de mens als hij in de Heilige Geest leeft?	106
Een vruchtbare ervaring	112
De Heilige Geest is de Geest van de Verrezene, de bezieler van het nieuwe	115
De Geest maakt alles nieuw (Apk 21, 5)	116
De vernieuwing die Christus brengt	116
Onze erfenis	119
De hernieuwing van het leven	120
De creativiteit met haar Bron verbinden	126
De creativiteit richten op het leven, op het welzijn van allen.	
De rol van de verbeelding	126
Hindernissen. remmen bij de terugkeer naar het leven	128
Bijlage	139
Bibliografie	143

VOORWOORD

Ontwaken

Hoe kunnen we de Aanwezigheid van God herkennen en deelnemen aan zijn werk daar waar hij ogenschijnlijk afwezig is?

Hoe kunnen we de Heilige Geest in onszelf herkennen?

Hoe kunnen we weten dat hij er is, aanwezig en actief?

Hoe kunnen we met hem vertrouwd raken en in ons dagelijkse leven op een juiste wijze met hem samenwerken?

Hoe kunnen we ons, tot in onze kleinste daden, door hem laten inspireren?

Hoe kunnen we hem in onze menselijke ervaringen, in onze realiteit toelaten opdat hij er zijn werk doet?

Wat zal het aandeel zijn van hen die ontstaan voor deze wezenlijke realiteit?

Ik wil niet voorwenden een theologisch boek over de Heilige Geest te schrijven, noch een werk dat de regels van de geestelijke onderscheiding uiteenzet. Hiervoor zou ik de lezer willen verwijzen naar studies, vormingscentra en retraites die tot specifiek en wezenlijk doel hebben de bewegingen van de Heilige Geest in de mens te leren herkennen. Als hij deze van psychologische en biologische bewegingen leert te onderscheiden, zal hij bijvoorbeeld wat voortkomt uit niet gezuiverde, persoonlijke verlangens niet langer beschouwen als bewegingen van de Geest.¹

Ik zal ook niet dieper ingaan op het charisma van gebedsgroepen die bidden tot de Geest, hem loven en prijzen, en mensen erop voorbereiden hem te herkennen en hem bewust te ontvangen.

Ik verwijs vaak naar de drie boeken die ik geschreven heb als een parcours om het evangelie tot in het diepste mens-zijn te laten doordringen en waarin bepaalde thema's die in dit werk besproken worden, verder uitgewerkt zijn. Ik ben zo vrij er de lezer naar te verwijzen.²

Het gebeurt nogal eens dat de Geest, meestal door vergetelheid of onwetendheid, in onszelf opgesloten is. Dit boek heeft slechts tot doel enkele wegen aan te reiken waardoor sommigen onder ons er misschien toe zullen komen hem te “bevrijden”. Misschien kunnen deze wegen ons ook leren ons open te stellen voor de grote vreugde van het leerproces dat zich dan in onszelf, in ons plekje op de wereld, voltrekt. De vreugde van een ten volle beleefde handeling wanneer het menselijke en het goddelijke in onszelf verenigd zijn.

Twee manieren van leven

Tot de Heilige Geest bidden en/of dagelijks met en in hem leven.

De laatste woorden van Christus voor zijn heengaan, zijn woorden van tederheid, liefdevolle zorg, bemoediging, vertrouwen en kracht.

Hij verzekert zijn naasten dat hij ze *niet als wezen achterlaat* (Joh 14, 18). Hij zal bidden tot de Vader die hun de Heilige Geest zal geven (Joh 14, 16). Deze Geest zal altijd in hen blijven en zij zullen hem kunnen herkennen.

Deze belofte geldt voor iedere mens, maar:

— velen zijn zich niet bewust van de levende Aanwezigheid van de Geest in hen. Zonder het te weten, leven ze als “wezen”, zelfs als ze heel briljant zijn. Ze zijn afgesneden van hun Bron en dwalen dikwijls rond alsof ze de werkelijke zin van hun leven niet kunnen achterhalen, ze raken uitgeput;

— anderen worden misschien door de Geest geïnspireerd, maar ze kennen en noemen hem niet, ze hebben geen bewuste relatie met hem; er ontbreekt hun iets wezenlijks.

Nog anderen geloven in de realiteit van de Geest, maar weten niet hoe ze op een juiste manier met hem kunnen samenwerken. Bij het aanbreken van de dag roepen ze de Heilige Geest aan, maar vervolgens rekenen ze alleen op hun eigen wijsheid, kracht en competentie om

hun taak uit te voeren, hun ondernemingen te besturen, hun beroep uit te oefenen. Ze hebben de Geest aangeroepen, om zijn hulp gevraagd, maar weten niet hoe ze door, met en in hem kunnen leven. Ze maken plannen, nemen initiatieven zonder de Geest om raad te vragen, zonder hem in het denkproces toe te laten. Ze denken dat het volstaat de realiteit van de Geest te erkennen en hem hun dag voor te leggen. Dit zijn zeker wezenlijke dingen, maar het gaat er vervolgens om op een nieuwe manier te leven, hun relatie met de Geest te verkennen in een nieuwe manier van zijn die hun zeer concrete dagelijkse leven raakt. Het is een houding die hen vreemd is en waar ze zich heel vaak geen rekenschap van geven.

Hier zien we de verleiding tot een innerlijke breuk, tot de versnippering van de mens. Het is alsof God afwezig is in onze manier van denken, beslissingen nemen en het ontwikkelen van onze creativiteit, alsof de Geest zou handelen zonder onze medewerking, zonder ons te betrekken in zijn taak een nieuwe mensheid ter wereld te brengen.

Ten slotte zijn er ook de mensen die openstaan voor deze nieuwe levenswijze die zich voor hen ontvouwt. Zij hebben een diep, authentiek verlangen om anders en ten volle te leven, om doorleefde daden te stellen. Ze laten zich onderwijzen, ze zijn ontvankelijk; ze gaan op weg om deze nieuwe manier van zijn uit te proberen, te ervaren. Ze ontdekken dat ze antwoord geven op een uitnodiging die hen gedaan werd, en ze nemen de tijd om na te gaan of hun verlangen authentiek is.

Op deze manier laten ze beetje bij beetje iets nieuws hun bestaan binnenkomen. Deze mensen voelen zich bezocht, bewoond, geholpen, geïnspireerd, van iets anders vervuld dan alleen hun eigen wijsheid. Ze hebben hun innerlijke gids ontdekt, Hem die hen nooit zal verlaten:

Ik gebied je dus: wees vastberaden en standvastig, laat je door niets weerhouden of ontmoedigen, want waar je ook gaat, de HEER, je God, staat je bij (Joz 1, 9).

Ze leren hoe ze in de wereld aanwezig kunnen zijn door op een juiste manier mee te werken aan het werk van de Heilige Geest, op de eerste plaats in henzelf, en daarna in de schepping. Ze ervaren een manier van leven waarin ze de volheid van hun mens-zijn kunnen respecteren en ontplooien. Dit wordt mogelijk doordat de Geest hen leert hoe hij in hen leeft, hen leidt, onderricht, hoe hij hen de gelegen-

heid geeft tot in de kleinste daden van hun bestaan dienaars van zijn Aanwezigheid te worden.

Er zijn geen twee werelden: er is één enkele wereld die de Schepping van de levende God is, en in deze Schepping is de Heilige Geest aan het werk. De mens zal er zijn bijdrage aan te leveren hebben, namelijk de juiste samenwerking met hem.

Het gebed van Jezus steunt hen in deze taak:

Ik vraag niet of u hen uit de wereld weg wilt nemen, maar of u hen wilt beschermen tegen de duivel. Ze horen niet bij de wereld, zoals ik niet bij de wereld hoor. Heilig hen dan door de waarheid. Uw woord is de waarheid. Ik zend hen naar de wereld, zoals u mij naar de wereld hebt gezonden (Joh 17, 15-18).

Als ze de Heilige Geest ontvangen én aanvaarden dat hij zijn zending volledig in hen wil voltooien door hun juiste plaats in te nemen, werken ze binnen hun grenzen en naar de mate van hun mogelijkheden mee aan het wezenlijke werk van de Geest: een nieuwe, vernieuwde mensheid op de wereld zetten die bruist van levenskracht. Gaandeweg zullen ze zich ontdoen van de oude en ingeslapen mens met zijn gewoontes en zijn manier van onbewust leven, om zich met de nieuwe mens te bekleden:

Bedrieg elkaar niet, nu u de oude mens en zijn leefwijze afgelegd hebt en de nieuwe mens hebt aangetrokken, die steeds vernieuwd wordt naar het beeld van zijn schepper en zo tot inzicht komt (Kol 3, 9-10).

Voor de ontwaakte mens zal het leven nooit meer hetzelfde zijn. Hij zal zijn normale activiteiten behouden, maar hij zal er niet langer op dezelfde manier mee omgaan. Hij zal de aanwijzingen van de Geest herkennen, de vitale betekenis van het Woord en de sacramenten begrijpen, hij zal zijn moeilijkheden op een andere manier beleven, evenals zijn vrees en angsten, zijn beroepsleven, zijn familiaal en burgerlijk leven, zijn levensstaat. Van nu af aan zal het goddelijke zijn mensheid binnenstromen, hij zal zich laten omvormen en zijn land wordt het beloofde Land. Hij weet voortaan tot welke strijd hij geroepen is.

Deze bewustwording dat er twee manieren van leven, twee manieren van “zijn” mogelijk zijn om deel te hebben aan het werk Gods, een wijze van zaaien in het vlees en een wijze van zaaien in de Geest, is wezenlijk.

Voetnoten

- 1 In de bijlage worden enkele adressen vermeld waar geestelijke oefeningen gedaan worden.
- 2 Simone Pacot, *Tot in onze diepste diepten. Het evangelie ter harte nemen*, v. I, 2003; *Kom weer tot leven! Het doordringen van het evangelie tot in onze diepste diepten*, v. II, 2004; *Durf het nieuwe leven aan! Op weg naar Pasen*, v. III, 2005. (De drie delen zijn in het Nederlands verschenen bij Uitgeverij Carmelitana).

Wie is de Heilige Geest¹?

Waar komt Hij vandaan?

De Geest is voor veel mensen een onbekende.

Het is waar dat, zoals Bernard Sesboüé² het schrijft, Hij ondoorgrondelijk is. Om over de Geest te spreken, worden de woorden *Rouach* - Adem (hij is als een levengevende, kosmische adem), wind, water, licht, duif, vuur en struik - gebruikt.³ Hij heeft geen gezicht, naam of menselijke vorm. Hij is de bezieler; zijn handelen is onzichtbaar. We kennen hem van binnenuit. Zijn handelen in het mensenhart voltrekt zich vanuit het diepste van ons wezen.

We kunnen hem beschouwen als een stuwende kracht. Misschien is het meer passend te zeggen dat hij al onze vermogens evenals ons spreken “transdynamiseert”, zoals Xavier Thévenot het onderwees. Hij bewoont ons door genade, zoals hij de Zoon, Jezus Christus, van nature bewoont.

De sacramentele formule die in de christelijke tradities gewoon is, gebruikt het enkelvoud: de gelovige ontvangt niet alleen de gaven van de Geest, maar zijn persoon zelf.

De Heilige Geest is één van de personen van de Heilige Drie-eenheid. Hij komt van de Vader, vindt zijn oorsprong in de Vader. De Westerse traditie zegt dat hij voor en van de Vader en de Zoon uitgaat; de Oosterse traditie dat hij voortkomt uit de Vader door de Zoon. Hij wordt aanbeden en verheerlijkt met de Vader en de Zoon, hij is drager van goddelijke krachten. De Kerkvaders zeggen dat God twee handen heeft: Jezus Christus, het mens geworden Woord, en de Heilige Geest. Ze zijn onafscheidelijk, maar duidelijk van elkaar onderscheiden, niet met elkaar te verwarren. De Vader zendt de Zoon in wie het Woord

mens wordt; en als Jezus Christus zijn zending voltooid heeft en naar de Vader terugkeert, komt de Heilige Geest de mens bewonen.

De Geest waar het hier om gaat, is dezelfde Geest die in Jezus Christus was: *laat onder u de gezindheid heersen die Christus Jezus had* (Fil 2, 5). De christenen noemen hem de Heilige Geest⁴. We willen hierbij opmerken dat hij niet gelijk is aan de menselijke geest waarmee we denken, redeneren, wiskunde of literatuur bestuderen. De Heilige Geest bevloeit, “doordrenkt” de menselijke geest.

Tot de Geest bidden en/of leven in de Geest?

Zodra we met de Heilige Geest beginnen te leven, is het belangrijk dat we ons bewust zijn van twee aanvullende bewegingen die de mens gegeven zijn.

De Heilige Geest loven en tot hem bidden...

De Heilige Geest loven, tot hem bidden, hem verwelkomen, ontvangen. We hoeven geen theologische studies gedaan te hebben om in relatie te treden met de levende God, om vertrouwd te geraken met de innerlijke Aanwezigheid, het leven van de Geest in ons. Het is mogelijk dat we het ergens moeilijk mee hebben; de Geest komt ons precies daar tegemoet waar wij ons bevinden.

... en leven uit, door, in de Geest

Deelnemen aan het werk van de Geest, niet nu en dan maar altijd, tot in het meest concrete, ogenschijnlijk meest gewone van ons dagelijkse leven: het is een leerproces dat rijk is aan ontdekkingen en vol van vreugde. Het zal liefde voor deze weg vragen, evenals volzaamheid, soepelheid, nederigheid, waakzaamheid, voorzichtigheid en durf.

Zullen we onze mogelijkheden, ons inzicht, ons denken, ons vermogen om een situatie objectief te beoordelen, ons initiatief en onze verantwoordelijkheid stilleggen? Durven we niet langer op weg gaan, durven we niet langer beslissingen nemen uit angst om de Geest ongehoorzaam te zijn?

Hoe kunnen we een niet gezuiverde beweging van onze psyche onderscheiden van een beweging van de Geest? Hoe kunnen we de aanwijzingen van de Geest horen, begrijpen, vatten?

Het kan gebeuren dat de situatie uit de hand loopt als we ons zonder enig houvast in het leven in de Geest storten, als we geloven dat we altijd geïnspireerd zijn, als we de bewegingen van onze psyche voor bewegingen van de Geest aanzien, als we het terrein van de almacht betreden door bijvoorbeeld onbezonnen te verklaren dat we in naam van de Geest spreken. Xavier Thévenot drukte de christenen op het hart om tegelijkertijd in relatie te leven met de Vader, de Christus, en de Geest.

Deze moeilijkheid mag ons niet verhinderen dit leven, deze relatie met de Heilige Geest waartoe Christus ons uitnodigt, aan te gaan. Dat stelt ons echter niet vrij van het volgen van een specifieke vorming⁵ waar we de bewegingen van de Geest in onszelf leren herkennen en deze leren onderscheiden van de bewegingen van onze psyche, van onze niet gezuiverde verlangens. Het is ook onontbeerlijk om ervaren personen te raadplegen.

Als ons verlangen om ons door de Geest te laten onderrichten, met hem samen te leren werken, echt en goed geworteld is, zullen we ongetwijfeld de noodzakelijke hulp op onze weg vinden.

Het is vreemd - we zouden kunnen zeggen dat het niet normaal is - christen te zijn en niet te weten hoe we met de Geest kunnen samenwerken. Het is onszelf een onmisbare, onschatbare hulp ontzeggen, het is de grootste gave van God miskennen.

Christus maakt ons het werk nooit gemakkelijk; de Bijbel evenmin. De richting en de fundamentele oriëntatiepunten zijn aangeduid; het komt de mens toe deze te herkennen, te verkennen en aan te wenden. Het komt hem eveneens toe te leren de genade te ontvangen die altijd aanwezig is, te vertrouwen in zijn eigen mogelijkheden en de creativiteit die hem naar zijn eigen vorm en maat gegeven is, niet te begraven.

*De Heilige Geest in de Bijbel*⁶

De Heilige Geest in het Oude Testament⁷

Over het algemeen oefent hij zijn taak op nauwgezette wijze uit.

Vóór de komst van Christus had het Hebreeuwse volk al een ervaring met de Geest. Het had hem ontdekt als de levensadem die de gehele Schepping bezielt en vruchtbaar maakt. Het merendeel van de boeken van het Oude Testament hebben het over de Geest als over een goddelijke kracht die, op gerichte wijze en gedurende een welbepaalde tijd, gegeven wordt aan hen die God uitgekozen heeft om het volk, koningen, priesters, profeten te onderrichten en te leiden. Enkele uitzonderingen hierop zijn: Jozef, Jozua, Elisa, Salomo..., die blijvend door de Geest van God vervuld geweest zouden zijn.

Tijdens de exodus van het Hebreeuwse volk, tijdens de doortocht door de woestijn na de uittocht uit Egypte, beschermde Mozes de Ark van de Heer - die de stenen tafelen bevatte - onder een tent, een draagbare tempel (Ex 40, 34).⁸

David liet in het beloofde Land, in Jeruzalem, het heiligdom plaatsen dat de Ark van de Heer beschermde (2 S 6). Zijn zoon Salomo verving dit door een schitterende Tempel die het zichtbare teken van de goddelijke Aanwezigheid werd.

Maar het risico was groot om “God in een materieel teken op te sluiten”, hem “gevangene van een plaats”⁹ te maken. Het Hebreeuwse volk is aan deze valstrik niet ontsnapt.

De pijnlijke ervaring van de ballingschap naar Babylonië en de verwoesting van de Tempel van Jeruzalem (597-586 v. Chr.) brachten de profeten – waaronder Ezechiël – ertoe een nieuwe geestelijke Tempel¹⁰ aan te kondigen die door de Heer gebouwd zou worden.

Het Hebreeuwse volk zag erg verwachtingsvol uit naar de komst van de messiaanse tijden, naar een algemene uitstorting van de Geest die zich zou uiten in de hernieuwing van het hart van de mensen en een authentieke praktijk van de gerechtigheid jegens de armen en de verdrukten.

De Heilige Geest in het Nieuwe Testament¹¹

Jezus zal aan de wereld de mogelijkheid tot de blijvende levende Aanwezigheid van de Geest in de mens openbaren. Nooit heeft iemand deze inwoning beleefd zoals hij.

Tijdens zijn doopsel (Mt 3, 13-17; Mc 1, 1-11; Lc 3, 1-22; Joh 1, 1-34) wordt hij publiekelijk herkend als de gezalfde Gods. Hij wordt op een duurzame wijze vervuld van de volheid van de Geest die in hem woont, hem macht en gezag geeft.

Het is tijdens dat doopsel dat de Vader hem bevestigt als zijn veelgeliefde Zoon. De vier evangelisten melden tevens dat hij Degene is die zal dopen met de Heilige Geest en niet langer met water alleen, zoals Johannes de Doper.

De christenen vinden hier de betekenis terug van hun eigen doopsel dat uit water en Geest bestaat. Door Christus hebben ze het vermogen om in de kracht van de Geest tot een nieuw leven herboren te worden; ze ontdekken de Liefde van de Vader voor hen.¹²

Net zoals de kracht van de Geest bij de geboorte van Jezus ingrijpt, zo staat ook zijn zending in het teken van de Geest. Jezus leeft natuurlijkerwijs in en door de Geest. We zien dit zowel in zijn zeer specifieke relatie met God, die hij Vader noemt, als in zijn oneindige Liefde voor de mensen en in het bevrijden, genezen en tot leven wekken, die evenzeer tekens van het Koninkrijk zijn.

De nieuwe tempel van God

De menselijke natuur van Jezus Christus is de nieuwe tempel van God. Hij zal de tent of de stenen tempel¹³ vervangen.

“De Tempel is niet langer een stenen constructie die door God bewoond wordt, maar ‘iemand’, de Emmanuel, God met ons. In tegenstelling tot de Tempel die alleen voor Joden toegankelijk was, is de nieuwe Tempel open voor allen, Joden zowel als heidenen: *Mijn tempel zal heten “Huis van gebed voor alle volken”* (Jz 56, 7).”¹⁴

Zo is de menselijke natuur van Jezus de Tent waar God, de Emmanuel, in volheid verblijft.¹⁵ Jezus opent de weg. Hij is de levende icoon van de mens die in zijn totaliteit tempel van God wordt (1 Kor 3, 16-17).

Hij kondigt aan: *er komt een tijd, en die tijd is nu gekomen, dat wie de Vader echt aanbidt, hem aanbidt in Geest en in waarheid. (...) want God is Geest* (Joh 4, 21-24).

Weet u niet dat u een tempel van God bent en dat de Geest van God in uw midden woont? (1 Kor 3, 16)

De belofte

De grote belofte: *Ik laat jullie niet als wezen achter, ik kom bij jullie terug* (Joh 14, 18).

Dan zal ik de Vader vragen jullie een andere pleitbezorger te geven, die altijd bij je zal zijn (Joh 14, 16).

De Geest van de waarheid. De wereld kan hem niet ontvangen, want ze ziet hem niet en kent hem niet. Jullie kennen hem wel, want hij woont in jullie en zal in jullie blijven (Joh 14, 16-17).

De Geest van de waarheid zal jullie, wanneer hij komt, de weg wijzen naar de volle waarheid (Joh 16, 13).

Waar de Geest van de Heer is, daar is vrijheid (2 Kor 3, 17).

Later zal de pleitbezorger, de heilige Geest die de Vader jullie namens mij zal zenden, jullie alles duidelijk maken en alles in herinnering brengen wat ik tegen jullie gezegd heb (Joh 14, 26).

Jezus belooft zijn leerlingen dat de Geest der Waarheid hun ten volle gegeven zal worden na zijn dood en verrijzenis, na zijn terugkeer naar de Vader. De Vader zal in zijn naam de Heilige Geest zenden die zal wonen in hen die hem zullen herkennen, die zullen instemmen en meewerken met zijn Aanwezigheid, die zullen leren om uit, door en in hem te leven.

Op deze manier doet hij hun een schitterende belofte!

Geloven in het Woord van Christus, ophouden het opzij te schuiven zonder er de draagwijdte van te vatten, binnengaan in de zekerheid dat we nooit meer alleen zullen zijn of louter overgeleverd aan onze eigen krachten en wijsheid midden onze moeilijkheden, onze vragen, ons zoeken naar zingeving, is de eerste wezenlijke beweging van hen die ervoor kiezen in de Geest te leven.

Pinksteren¹⁶

Jezus drukt zijn leerlingen op het hart in de stad te blijven totdat ze bekleed zijn met kracht uit de hemel (Lc 24, 49). Dit verhaal wordt voortgezet in de Handelingen van de Apostelen (1, 4-5, 8).

Na de schok van het lijden en de dood van Jezus, de verstrooiing van de leerlingen en vervolgens de vreugde van de Verrijzenis, komt er een tijd van stilte, van bezinning, van afwachten.

Wij bezitten twee Pinksterverhalen: het ene vinden we in de Handelingen van de Apostelen (2, 1-5); het andere in het Johannesevangelie (20, 19-23).

In het verhaal dat overgeleverd is in de Handelingen van de Apostelen, doet de Heilige Geest op de dag van Pinksteren zijn intrede in de kamer waar de apostelen bijeen zijn:

Toen de dag van het Pinksterfeest aanbrak waren ze allen bij elkaar. Plotseling klonk er uit de hemel een geluid als van een hevige windvlaag, dat het huis waar ze zich bevonden geheel vulde. Er verschenen aan hen een soort vlammen, die zich als vuurtongen verspreidden en zich op ieder van hen neerzetten, en allen werden vervuld van de Heilige Geest en begonnen op luide toon te spreken in vreemde talen, zoals hun door de Geest werd ingegeven.

In Jeruzalem woonden destijds vrome Joden, die afkomstig waren uit ieder volk op aarde (Hnd 2, 1-5).

De apostelen worden op dat moment vervuld van kracht en licht, ze worden omgevormd en hernieuwd. Toen ze in Jezus' nabijheid leefden, waren ze zich bewust geworden van een krachtige adem, een bezielende Aanwezigheid in hem, maar ze wisten niet hoe ze die konden noemen.

Tijdens het Pinksterfeest herkennen ze de Heilige Geest, de kracht uit den hoge waarover Jezus hen gesproken had. Op dat moment waren ze klaar om hem te ontvangen.

In dit verhaal komt de Heilige Geest als de kracht van een grote, hevige wind. “Hij vervult de hoop, veegt de twijfels weg en verplaatst de bergen (...). De apostelen zijn nu gezegend, dragers van dat vuur van de Geest, dat hen in staat stelt zonder vrees in tongen en nieuwe talen te spreken.”¹⁷

In het Johannesevangelie (20, 19-23), is “Pinksteren zachter, intiemer, maar ook overweldigend”:

Op de avond van die eerste dag van de week waren de leerlingen bij elkaar; ze hadden de deuren afgesloten, omdat ze bang waren voor de Joden. Jezus kwam in hun midden staan en zei: “Ik wens jullie vrede!” Na deze woorden toonde hij hun zijn handen en zijn zijde. De leerlingen waren blij omdat ze de Heer zagen. Nog eens zei Jezus: “Ik wens jullie vrede! Zoals de Vader mij heeft uitgezonden, zo zend ik jullie uit.” Na deze woorden blies hij over hen heen en zei: “Ontvang de heilige Geest. Als jullie iemands zonden vergeven, dan zijn ze vergeven; vergeven jullie ze niet, dan zijn ze niet vergeven.”

Merken we op dat Jezus een verband legt tussen de komst van de Geest en de vergeving. Het ene kan niet zonder het andere bestaan. Door zich in het hart van de mens te vestigen, opent de Geest wegen van vergeving als bron van een hernieuwde relatie, van het opnieuw op weg zetten van het leven.

“Het is goed dat de twee verhalen naast elkaar staan en twee kenmerken van dezelfde Geest onthullen: Zijn kracht, Zijn macht, de hevige wind, en tegelijkertijd Zijn zachtheid, Zijn tederheid, het parfum van de liefde, het zachte briesje.”

Jezus verkondigt en geeft de vrede. Hij zendt de zijnen zoals de Vader hem gezonden heeft, “in vertrouwen en vriendschap”. “Hij zendt hen om het geluk van de genade te verkondigen, de genade van de vergeving, de genade van Gods gerechtigheid die niets weerhoudt, de eerbiedige genade van God voor iedere mens, met aandacht voor eenieders ritme, de genade van de Geest.”

Hoe komt de Geest de mens binnen?

Komt hij van buiten of is hij er al? Het is een vraag die door veel mensen gesteld wordt:

De wind waait waarheen hij wil; je hoort zijn geluid, maar je weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heen gaat. Zo is het ook met iedereen die uit de Geest geboren is (Joh 3, 8).

Geen enkele macht, zelfs geen godsdienstige, kan de Geest opsluiten of tenietdoen.

De Geest is, als een goddelijke kiem, alomtegenwoordig in het hart van de schepping en in het hart van de mens. Maar het kan gebeuren dat deze kiem onbenut blijft, zich niet ontwikkelt, als de mens er zich niet bewust van is en deze Aanwezigheid in zichzelf niet ontdekt.

Voor veel mensen betekent Pinksteren de bewustwording, de levende, beleefde en onwrikbare zekerheid dat de Geest werkelijk de mens bewoont.

Anderen zeggen dat de zachtheid van een Aanwezigheid langzamerhand in hen geboren werd. Nog anderen zeggen dat de Geest op hen is neergedaald als de wind.

De wijze waarop de Geest zich openbaart, hebben we niet in eigen handen, maar we mogen er zeker van zijn dat hij aan ieder van ons vraagt de deur van ons hart voor hem te openen. Als we ons hele wezen en al onze ervaringen voor hem ontsluiten, kan hij er verblijf houden, zijn werk voltooien en de menselijke ervaring doordringen.

De heilige Bernardus van Clairvaux* geeft een heel goed antwoord op dergelijke vragen:

Waarlangs zou Hij binnengekomen zijn toen Hij kwam? Waarheen zou Hij gegaan zijn, toen Hij wegging? Vergeefse vragen! Want Hij is dieper dan ons diepste zelf.

In Hem leven wij.

In Hem bewegen wij.

In Hem zijn wij.

* NVDV: Bernardus heeft het in deze toespraak over de komst van het Woord in de ziel. Zie Bernardus van Clairvaux, Super Canticum 74, 5.

Gezien zijn wegen ondoorgroendelijk zijn, vraag je je wellicht af hoe ik dan kon weten dat Hij aanwezig was.

Zodra Hij is binnengekomen, heeft Hij mijn ziel gewekt. Nooit liet Hij zijn komst blijken door enig teken of door enige benaderingswijze die mijn zinnen misleidde.

Alleen uit de bewogenheid van mijn hart heb ik zijn aanwezigheid begrepen.

Ons Pinksteren

Tijdens de gebeurtenis van Pinksteren wordt de Heilige Geest over alle mensen uitgestort (Hnd 2, 16). Iedere mens kan voortaan het geluk kennen zich bewoond te weten door de Geest van de levende God. Hij hoeft zich nooit meer verweesd te voelen (Joh 14, 18).

Sinds mensenheugenis werkt God in stilte in de Schepping. Het Pinksterverhaal vindt evenwel een zeer diepe weerklank bij hen die er de vitale betekenis van begrijpen. We kunnen zeggen dat het elke dag Pinksteren is, zonder hevige wind of vlammen van vuur, telkens wanneer een mens zich bewust wordt van de levende Aanwezigheid van de Heilige Geest in hem, zoals in zijn tempel, zijn verblijf. Het is Pinksteren telkens wanneer hij ontdekt dat deze Geest hem onvermoeibaar stimuleert om naar zijn waarheid op zoek te gaan, om zijn Bron, zijn kindschap te herontdekken, om de weg te gaan die hem tot een nieuw leven “herboren” laat worden. Het is Pinksteren telkens wanneer hij zich ertoe verbindt om, als een kind van het Licht, vreugdevol samen te werken met de Geest in het hart van de wereld.

Aan de mensen die voor hem openstaan en hem ontvangen, openbaart de Geest zich als hun innerlijke gids. Ze zullen nooit meer alleen zijn of overgeleverd aan alleen hun eigen krachten, wijsheid, moeilijkheden, vragen of zoeken naar zingeving. Ze zullen onderwezen en geïnspireerd worden, hij zal hun leren hoe ze een levende relatie met hem kunnen aangaan. Hij gaat voor hen uit. Hij zal dan ook geloofsgemeenschappen en mensen die al ervaring hebben met het Leven in hem op hun pad brengen om hen te helpen. Door en met hen zal hij in de wereld werkzaam zijn. Hij zal hun taak vruchtbaar maken.

Allen die op zoek zijn naar de zin van hun leven, naar hun waarheid, worden in zekere zin geroepen, uitgenodigd om de Heilige Geest te leren kennen, met hem samen te werken, hem bij te staan in zijn werk van hervorming en hernieuwing.

Pinksteren gebeurt als we erkennen dat de Geest ons bewoont; als we hem bewust ontvangen zoals we zijn, met onze beperkingen; als we onze menselijke natuur volledig voor hem openen opdat hij er zijn werk van hernieuwing vervult en wij met vreugde ingaan op zijn zachte wenk om hem gastvrijheid te verlenen. Op dat moment verbinden we ons ertoe nooit meer alleen te handelen – wij door hem, hij door ons -, en vragen en stemmen er met heel ons wezen mee in dat hij ons vormt.

Het sacrament van het vormsel dat de christenen kunnen ontvangen, verwerkelijkt deze realiteit. Het engagement om in de Geest te leven, kan op dat moment heel bewust aangegaan worden. Pinksteren is een historische gebeurtenis waarvan veel mensen getuigenis afgelegd hebben. De christenen situeren de stichting van de Kerk op dat ogenblik. Door zijn Geest zal God tegenwoordig zijn in het hart van de gelovige gemeenschap, “daar waar men hem aanbidt, bemint, daar waar men het verbond trouw beleeft”¹⁸.

Ik zal het werk van de Geest in de Kerk hier niet uitwerken. Dit werk heeft enkel en alleen de persoonlijke vorming van het leven in de Geest tot doel. Deze keuze doet totaal geen afbreuk aan dit wezenlijke deel van het leven van een gelovige, verbonden aan zijn gemeenschap.

We hoeven ons niet ongerust te maken of bang te zijn. Het is niet ingewikkeld of voorbehouden aan mystici. Ieder van ons kan zich op deze weg begeven als hij zich door deze ingevingen laat raken. Het vraagt eenvoudigweg dat we ons laten onderdompelen in Gods genade, waakzaam zijn, tijd voor stilte en meditatie nemen, in de Geest onderzoeken wat de openbaring betekent die zegt dat de mens de tempel van de levende God is. Christus nodigt ons uit tot het kennen van de waarheid. Als de waarheid slechts een verzameling van woorden is, zal ze haar functie om de mensen vrij te maken niet vervullen; ze zal slechts als een mogelijkheid blijven bestaan. De mens die de moeite neemt om haar in zijn hart te ontvangen (het gaat hier over het diepe hart, centrum en kern van het wezen, en niet over het emotionele hart), haar te behoeden als een parel van grote waarde, een schat, totdat de Geest hem er de vitale betekenis van te kennen geeft, zet een gigantische stap op zijn weg naar de vrijheid:

Wanneer u bij mijn woord blijft, bent u werkelijk mijn leerlingen. U zult de waarheid kennen, en de waarheid zal u bevrijden (Joh 8, 31-32).

Vervolgens zal het erom gaan zich erin te oefenen dit woord dag na dag in praktijk te brengen, deze Aanwezigheid in het concrete leven te beleven.

De mens is gemaakt om zijn mensheid te beleven, vervuld van de Geest. En leven in de Geest betekent overgaan van een toestand van innerlijke verdeeldheid, waarin de mens zich op eigen krachten opbouwt, naar een toestand van “volheid”, groei, waar hij zich met heel zijn menselijke natuur in de Geest opbouwt volgens Gods plan. De Geest leeft in ons, hij is dus binnen ons bereik. Het is aan ons om contact met hem op te nemen, ons door hem te laten aantrekken, zijn oproep te horen en te beantwoorden, en zo op weg te gaan.

Oriëntatiepunten

God schepper

Alleen God is schepper, Bron van Leven. Hij heeft ons naar zijn beeld en gelijkenis geschapen (Gn 1, 26-27). Het zal dus de taak van de mens zijn om het Leven dat hij ontvangt te beschermen, te ontwikkelen, door te geven, te ontplooiën. Hij is niet zelf de bron van het leven.

Ik heb ervoor gekozen om in dit werk niet over de scheppende kracht van de mens te spreken, maar over zijn creatieve vermogens. Onder de term “creativiteit” versta ik hier “het vermogen om originele en betere oplossingen te bedenken in om het even welk domein.”¹⁹

Hij is Liefde.

Jezus Christus noemt hem *Abba*, Vader. Op deze manier openbaart hij ons ons werkelijk kinschap.

Hij noemt ieder bij zijn naam:

Omwille van mijn dienaar Jakob, van Israël, dat ik heb uitgekozen, heb ik je bij je naam geroepen en je met een erenaam getooid, ofschoon je me niet kende (Js 45, 4).

Iedere mens staat gegrift in de palm van zijn hand:

Ik heb je in mijn handpalm gegrift...(Js 49,16).

Hij vergeet niemand:

Sion zegt: "De Heer heeft mij verlaten, mijn Heer is mij vergeten." Maar kan een vrouw haar zuigelingen vergeten of harteloos zijn tegen het kind dat zij droeg? Zelfs al zou zij het vergeten, ik vergeet jou nooit (Js 49, 14-15).

Wie mijn geboden kent en zich eraan houdt, heeft mij lief. Wie mij liefheeft zal de liefde van mijn Vader en mij ontvangen, en ik zal mij aan hem bekendmaken (Joh 14, 21).

Wanneer iemand mij liefheeft zal hij zich houden aan wat ik zeg, mijn Vader zal hem liefhebben en mijn Vader en ik zullen bij hem komen en bij hem wonen (Joh 14, 23).

Ik heb jullie liefgehad, zoals de Vader mij heeft liefgehad. Blijf in mijn liefde (Joh 15, 9).

Hij is Waarheid. Hij geeft ons de fundamentele levenswetten.

“De religie van de Bijbel is gebaseerd op een historische openbaring die aan tussenpersonen gedaan werd; hun woorden zijn rechtstreeks of in een gedegen traditie bewaard gebleven. Ze berust niet op het onderricht van één enkele stichter. Ze bereikt haar volheid in Christus, Hij de openbaring bij uitstek. Voor een christen betekent geloven: het ontvangen van deze openbaring die doorheen de geschiedenis tot de mensen komt.”²⁰

Het Woord van God geeft structuur aan mens en wereld; het geeft de grote oriëntatiepunten, de fundamentele wetten, de regels die het leven op orde houden en het in de juiste richting leiden.

De mens die alleen maar naar de Geest luistert, zonder het Woord Gods erbij te betrekken, zou in anarchie, verwarring, een verkeerde vrijheid, een gevoel van almacht verzeild kunnen raken.

Het Woord kennen zonder de Geest, dreigt tot conformisme te leiden, tot legalisme, een verkeerde, dodende of lakse interpretatie van wat de Bijbel ons onthult.

Het Woord van God heeft twee functies: het openbaart en het handelt. Zonder een theologische studie aan te gaan, wat een zekere competentie en een uitvoerige uitwerking vergt, kan het opdoen van wat - zelfs heel eenvoudige en noodzakelijkerwijs gedeeltelijke – kennis ons helpen om duidelijkheid in ons geloofsleven te scheppen.

Jezus Christus

Christus is het Woord van God, in hem is het Woord vlees geworden.

Hij heeft het menselijk bestaan gedeeld op een historisch bepaalde tijd en plaats.

Hij heeft het Woord in zijn essentie, in zijn diepste en meest vitale betekenis beleefd, aangekondigd en verkondigd.

Met zijn genade zullen we leren hoe we zijn werk in ons kunnen laten zijn, doen, aanhangen, opdat hij onze mensheid omvormt.

Hij die de Zoon van de Allerhoogste is en zijn menselijke natuur ten volle beleefd heeft, zal ons in staat stellen onze hoedanigheid van mensenkinderen en adoptiekinderen van God, ons werkelijk kindschap, te herkennen, te vervullen en te ontplooiën. Volgens de christelijke traditie is Jezus van nature de Zoon van God; de mensen die voor hem openstaan, worden krachtens genade door hem, met hem en in hem adoptiezonen en -dochters van God. Dit kindschap door adoptie is niet minderwaardig: door en in Christus gaat het om een werkelijk kindschap.

Hij is de zichtbare uiting van de Liefde van God, die hij *Abba*, Vader noemt, en met wie hij een unieke, heel specifieke relatie heeft.

Hij bewoont onze menselijke natuur in haar totaliteit; hij zal haar herstellen en gaandeweg omvormen. Hiervoor heeft hij onze instemming en onze medewerking nodig.

Hij laat ons een eerste fase beleven die erin bestaat ons te laten raken door de Liefde, en niet bang te zijn om onze blokkades en weerstanden in zijn zorgzame genade aan het licht te brengen.

Hij is het die ons vervolgens de weg laat gaan van het weer in orde brengen, van het opnieuw geboren worden, van het herstructureren van